

Három felelet Apák és fiúk a gyerekek szemével

FUSIZÁSBÓL kitűnő

Az évek csudamód szállnak, a szülőknek még idejük sem volt megőregedni, már felnőttek a gyerekek. Vajon mit tudnak apáik küzdelmes ifjúságáról, észrevették-e, hogy kicsoda különbség van az akkori és a mostani tanulóévek között?

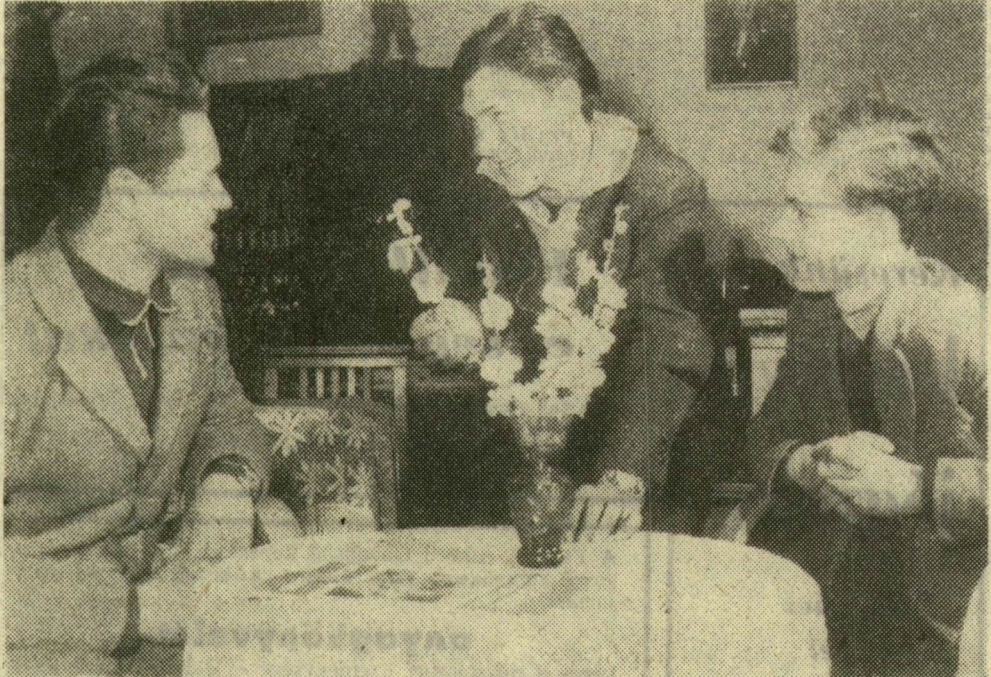
1. — Mi a szakmája édesapának?
— Ács — feleli Bátki Mihály elsőéves mezőgazdasági gépszerelő tanuló. — Budapestben dolgozik, onnan jár haza hetenként Csanytelekre. Odavalók vagyunk.
— Mióta dolgozik Pesten?
— Hát... már régen. Nem is tudom pontosan. Legkevesebb tizenöt éve.
— Hány éves vagy?
— Tizennégy múltam decemberben.
— Voltál édesapáddal már Pesten, ahol dolgozik?

mai pamutszövőbe ment dolgozni, azután meg a szegedi juteárugyárba. Azóta is ott van, géplakatos.
— Belőled pedig gépszerelő lesz. Az is akartál lenni?
— Oszintén szólva, nem. Autószerelőnek jelentkeztem először, de nem vettek fel. A dorozsmai gépállomás szerződött erre a szakmára.
— Megbántad?
— Nem. A mezőgazdasági gépszerelés hasonlít hozzá. S ennek a pályának legkevesebb akkora jövője van! Meggyőzően hatnak a szavai.

3. Fekete Mihály szegedi. Harmadéves vasesztergályos tanuló.
— Az én édesapám is a felszabadulás után tudott csak szakmát tanulni. Vízve-

mikor ilyen fiatalok voltak, s milyennek látják a maguk életét. S mi volt a válasza?
— Nem is tudom pontosan...
— Később a dorozsmai pamutszövőhöz ment dolgozni...
— Segéd munkás volt...
Valamit hallottak ugyan arról, mit csinált annak idején édesapjuk. De az már olyan régen volt! Ugye?
— Elvégeztem a gépipari technikumot is...
— Ennek a pályának jövője van...
— Én esztergályos akarom lenni...
Milyen jól tudják, hol a helyük, milyenek a lehetőségeik. Mai fiatalok! Bizony: az évek csudamód szállnak, a szülőknek még idejük sem volt megőregedni, s már felnőttek a gyerekek.

Fehér Kálmán

Bátki Mihály, Kertész Zoltán és Fekete Mihály ipari tanulók. Ők adták a három feleletet

— Egyszer nyáron elvitt. Egy kórházat renováltak.
— Mit gondolsz, szereti a szakmáját?
— Biztosan.
— Mióta ács?
— A háború óta. Azelőtt uradalmi cseléd volt. A felszabadulás után került egy építőipari vállalathoz, ott tette le a szakmunkás vizsgát.
— S te szereted a szakmádát?
— Szeretem. Magam választottam, s ha elvégzem az iskolát, haza megyek Csanytelekre, a szövetkezetbe. S ha sikerül, elvégzem a gépipari technikumot is.

zetékszerelő lett. 1952-ben költöztünk be Sövényházáról, s azóta a honvédségnél dolgozik.
— Van testvéred?
— Igen. Hugom első gimnazista.
— Nem akartál középiskolába menni?
— Egy évig én is jártam a Ságváribába. De nem ment! Szívesebben tanulok szakmát. Apám azt mondta, hogy legyen autószerelő, de én esztergályos akartam lenni, s bele is egyeztet.
— Édesapád hol dolgozott, mielőtt szakmája lett volna?
— Segéd munkás volt kertesztben.

2. Izmos, zömök fiatalember Kertész Zoltán, aki szintén mezőgazdasági gépszerelőnek készül, csak hogy már másodéves. Az ő apjának valamivel »olajozottabb« volt a pályája.
— Nagyapám kovács, nála tanulta ki a mesterséget, édesapám. Később a dorozs-

Bátki Mihály, Kertész Zoltán, Fekete Mihály. Nézem szerelőnek készül, csak hogy már másodéves. Az ő apjának valamivel »olajozottabb« volt a pályája.
— Nagyapám kovács, nála tanulta ki a mesterséget, édesapám. Később a dorozs-

Az érettségi előny

Akár hiszik, akár nem, kerek harminc szakmában készülnek jelenleg Szegeden érettségizett fiatalok a mestervizsgára. Persze van, akinek még több mint egy évet kell tanulni, másoknak azonban igencsak közeleg az izgalmas, de mégis várva várt vizsganap. A 624-es ipari tanuló intézetben 158. a kereskedelmi és vendéglátóipari tanuló iskolában 16 érettségizett tanuló.
Egyre több olyan szakma akad, mely nem is fogad szívesen csak nyolc általános iskolát végzett növendéket. Különösen a műszerész szakmát »sajátították ki« az érettségizettek. Hogy mást ne mondjunk, 24—24 gépjármű-villamosági és híradástechnikai, 22 elektroműszerész tanuló van közöttük, azután 9 villanszerelő,

7 fényképész, 6 esztergályos, 6 optika-fotokereskedelmi eladó, s még lehetne sorolni, amíg a harminc szakma végére nem érünk. Vannak azután »első fecskek« is: egy gumijavító, egy mérlegkészítő, egy transzformátorszerelő személyében.
A 624-es ipari tanuló intézet 158 érettségizett diákjából 15 már úgynevezett minősítő vizsgát tett. Ők kettős előnyt élveznek. Az egyik előny, ami minden érettségizetnek kijár, hogy számukra a tanulmányi idő egy évvel rövidebb, rendszerint tehát nem három, hanem két év. A minősítő vizsgán azok estek át, akik már a középiskolában megkezdtek a szakma elsajátítását: számukra még fél évvel rövidebb a tanulmányi idő.

CSAK!

Nem tudom, kinek mi a véleménye arról, ha egy fiatal szakmunkás, alighogy letette a vizsgát, otthagyja azt az üzemet, mely szinte kitanította, s ráadásul még nem is a szakmában helyezkedik el, hanem segéd munkásnak megy? Pedig nem is olyan régen tett így a ruhagyár két dolgozója is. Hiába kérték őket az üzemben, magyarázták nekik, hogy milyen boldogul cselekszenek, megmakacsolták magukat.
Egyikük azt sérelmezte, hogy elteszik ideiglenesen kapott beosztásából, s emiatt kétszáz forinttal csökken a keresete. Ez a három hónapos szakmunkás, így csak (!) 1600 forintot bírt hazavinni. Nem használt a jó szó, még az sem, hogy a textilművekben — ahol most dolgozik — eleve megmondták, nem kaphat több pénzt, inkább kevesebbet.
— Sohasem akartam szabó lenni — mondta —, úgy erőltették rá. Hát mi akart volna? »Vasas. A szabó szakmában nem találok meg a számításomat, inkább elmegyek segéd munkásnak, de ezt ennyi pénzért nem csinálom.«
Kemény szavak, megfontolatlanul kiejtett mondatok!
— És a másik? Ő volt csak igazán »bölcs« ember. Amikor megkérdezték tőle miért akar odébállni, ezt válaszolta: »Csak!« »Csak, csak, csak!« — hajtogatva, s hiába volt minden érv, el nem állt a »bőbeszédű, s meggyőző« indoklástól. Azóta a kábelgyár külsőjét kopatja már, a jövő megmondhatója, mekkora sikerrel.
A ruhagyár ifjú szakmunkásai nem keresnek

— Nem foglalkozott velünk soha senki! Kimondottan félek a szakmunkásvizsgától. Hogy miként fogom letenni?! No, azt még csak nem is sejtjem.
A gyerek szemében értelem és őszinteség csillog. Harmadéves ipari tanuló a Szegedi Gépipari és Gépjárműjavító Ktsz.-nél. Azért nem telt hiába a tanulói idő! Megtanulhatta tökéletesen — ha nem is a szakmát — a fusizást.
— Fusizás? Mi az, hogy fusizni?
— Fusizni? — kérdez vissza a gyerek, aztán már vágja is rá a szabatos választ: — Az üzem anyagából, az üzem gépein munkaidő alatt egyéni, vagy értékesítési célra készített dolog.
Ha a szakmunkásvizsgán is ebből kellene felelnie, igazán jó osztályzatot érdemelne. A felnőtt rosszallóan ingatja a fejét; ha szóban nem is mondja, hozzágondolja: »Ilyenek a mai fiatalok.«

Jó kezekben a nevelés

A Vesszős-gátórház Algyő és Tápé között körülbelül a félúton van. Becsületes emberek lakják, hosszú évek munkája köti őket ebbe a magányos épületbe. Szeretik itt az életet, ők már megszokták a csendet. Abban azonban megegyeztek: hadd vigye többre a gyerek! Beadták a városba szakmát tanulni.
Nem inasnak, mint régen volt szokás, hanem ipari tanulóknak. Olyan helyre, ahol oktatók, tanárok, a szakma minden csínját-bínját ismerő szakemberek, hozzájuk hasonló, becsületben megőszült munkások vigyázzák, irányítják sorsa alakulását. Jó kezekbe kerül — gondolták —, szakmunkás-bizonyít-

ványt szerez, a városban él majd, sok-sok ember között dolgozik egy nagy gyárban. Aztán egy nap azt hallotta, hogy elromlott a gyerek. Valami bajt csinált, fusizott. Hiába, az ember saját gyerekeiben sem bízhat.

Italbolt a raktárban

— No, fiam, kapd ezt a két üveget, aztán egyik lábad ott, a másik meg itt.
A gyerek megy is az italért, no, nem nagysietve, ahogy a raktáros útbá igazította, csak olyan szép komótosan, legfeljebb várnak addig a szakik a toroköblögetéssel. Mert a raktárba úgy járnak féldecit inni, mint más helyütt kivételezni az anyagot.
— Kérek egy féldecit, raktáros!
A falon strigulák jelzik, hogy ki hányszor oltotta szomját két munkadarab készítése közben. Nem kell készpénz — hitelre mérik itt az itókát, mindenki ráér a számláját fizetésekor rendezni.

Hová számlázzam?

Mert a fusimunka csak úgy ér valamit, ha azon keresztül is lehet. Sógorság, komaság, meg az ismerősök is jönnek egymás után. Mondják, kinek mire van szüksége. A legjobban a gyerekek érnek rá. Elvégeznek ők minden tennivalót egy-két szakember irányításával.
Az egyik ipari tanuló 39 és fél órát »babrált« egy ékszíjtárcsán. A részlegvezető bízta rá a feladatot: hivatalos megrendelő papír helyett a zsebből került elő a »megrendelés«. A gyerek dolgozott egy hetet, iparkodott nagyon. Aztán amikor elkészült, a nagy mű, megkérdezte: »Hová számlázzam?«
Végül valamelyik vállalatnál fizették meg az egészet, a szőnyegkészítő kisiparos — a megrendelő — pénzén pedig »igazságosan« megosztották.
Szép munkát végeztek a részlegvezető sógorának lakásában is. Ezért nem járt külön pénz, elég volt a sógornak kifizetnie az 5 ezer forintot, azt az összeget, amit okvetlenül fel kellett számolniok. Két hétig dolgoztak a központi fűtés beszerelésén az ipari tanulók. A munka- meg anyagköltség összesen a valóságban 17 ezer forintot tett ki.

És így tovább... Megrendelés zsebből... Az ipari tanuló dolgoznak... És jön a kérdés: »Hová számlázam?«

Összkomfortos oktatás

Szakmunkás lesz az ipari tanuló. Bizonyítványa igazolja, letelt a két-három év tanulói idő, ismeri a szakmát. És mégsem teljes jogú po-

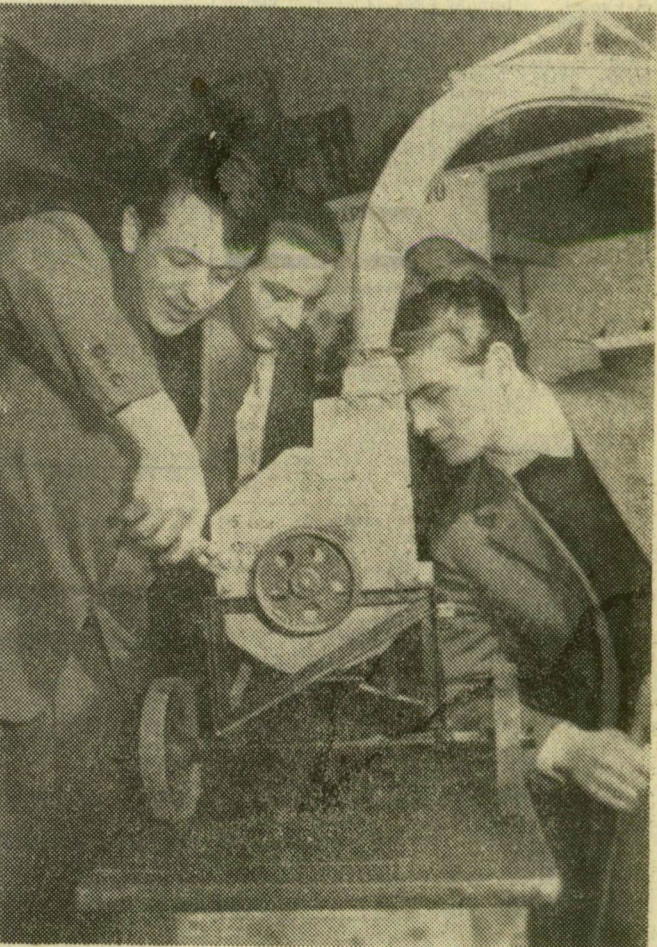

gára az üzemnek. Nem, mert az idősebb munkások sokat panaszkodnak rá: »Flegma, nem szeret dolgozni, csak a lógáson jár az esze, lődörög, meg a dolgát sem érti úgy, mint a mi időnkben.«
És amikor a portás megtalálja a zsebében egy villanykörtét, vagy a művezető azon kapja, hogy a héten már a negyedik bicskára erősíti a nyelet — azonnal mondják: »Ilyenek a mai fiatalok.«
De ezek a gyerekek »összkomfortos« oktatásban részesültek. A részlegvezetők alapos munkát végeztek. Az ipari tanuló-idő alatt megismerték a fogalmat: a fusizást, aztán megérezték a könnyen szerzett pénz szagát, és még azt is, hogy mindezt miként lehet úgy intézni, hogy senkinek baja ne essék belőle.

A rendőrségen, majd a bíróság előtt

A Vesszős-gátórházban lakóknak még nincs okuk aggodalomra. A Szegedi Gépipari és Gépjárműjavító Ktsz.-ben már nem foglalkoznak összkomfortosan az ipari tanulókkal, most már csak »egyvoldalú« oktatásban részesülnek mind a tizen; megtanulják a szakmájukat. Akik meg a fusizás »tantárgyát« tanították — részleg- és csoportvezetők — utoljára elismételhetik »tudományukat« és »eredményeiket« a rendőrségen és bírág előtt.

Horváth Zsuzsa
— Méry Éva

Igy egyszerűbb A szakismereti szertár szorgalmas látogatói a mezőgazdasági gépész szakmát elsajátító harmadéves ipari tanulók. A szemléltető eszközöket saját maguk csinálták, hogy megkönnyítsék vele a tanulást. A silótöltő szecskavágó szerkezete is egyszerűbbé válik Endre Ferenc, Király Kálmán és Bakó Antal számára, ha a modellen tanulmányozhatja